

Inleiding

GroenLinks staat voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen en mee doet. In de samenleving hangt alles met elkaar samen: een diverse, rijke groenvoorziening geven longen aan de stad. Ze dragen bij aan de gezondheid van de mensen en zijn daarom van belang voor de zorg. En een groene leefomgeving draagt bij aan de leefbaarheid en hangt daarom samen met de veiligheid van de stad. Want tevreden inwoners zijn betrokken inwoners. Tevreden inwoners ontspannen graag. Niet alleen in de natuur, maar ook in het culturele centrum van de stad. Cultuur is ontspannend en leerzaam en kweekt betrokkenheid. Doordat we gebruik maken van voorzieningen in de stad, stimuleren we de lokale economie en dat is gunstig voor de ontwikkeling van de stad. Want de inkomsten kunnen weer gebruikt worden voor duurzame investeringen, waar iedereen profijt van heeft. In een inclusieve samenleving helpen we elkaar. Hierdoor kan iedereen blijven meedoen en kunnen we de zorgkosten in de hand houden.

Zoeken naar verbinding

GroenLinks heeft de afgelopen jaren steeds de verbinding gezocht tussen thema's. Om tot creatieve oplossingen te komen waarbij het geheel meer is dan de som der delen. Bijvoorbeeld met de aangenomen motie om zonnepanelen te plaatsen op gemeentelijke gebouwen en de aandacht tijdens het voorjaarsdebat in 2012 voor Repair Cafés. De motie om kunstenaars expositieruimte te bieden in etalages van leegstaande winkelpanden is een ander voorbeeld.

GroenLinks heeft zich de afgelopen periode hard gemaakt voor échte natuur in de stad, met een initiatiefvoorstel waarvan alle belangrijke punten zijn overgenomen in het nieuwe groenbeleid. En we hebben ons ingezet voor jongeren: we hebben gepleit voor meer voorzieningen en voor een positieve benadering in plaats van zero tolerance. Meer voorbeelden van hoe GroenLinks bijdraagt aan een groene en sociale samenleving zijn te vinden op www.zoetermeer.groenlinks.nl.

Leeswijzer

In drie hoofdstukken werken we de inclusieve samenleving voor Zoetermeer verder uit. Aan de hand van drie belangrijke thema's (de groene stad, de sociale stad en de open stad) geven we onze visie en de daarbij behorende doelstellingen voor de stad. Tot slot gaan we in op de financiële keuzes die GroenLinks wil maken om de doelstellingen te realiseren.

Waar we spreken over Zoetermeer, bedoelen we de stad, als het gaat over de gemeente, bedoelen we het bestuursorgaan. Overal waar GroenLinks staat, bedoelen we GroenLinks Zoetermeer.

Wil je na het lezen van dit programma meer weten over de standpunten van GroenLinks, neem dan contact met ons op via info@groenlinks-zoetermeer.nl.

Inhoudsopgave

Groen voor de toekomst	1
Energie neutraal	2
Fijn met de fiets!.....	3
Van afval naar grondstof.....	4
Natuurlijk Zoetermeer	4
Levendig stadsgroen	5
Dierenwelzijn	7
Samenwerken aan een sociale stad	8
Samenredzaamheid.....	9
Een goede start.....	10
Iedereen werkt mee aan een duurzame economie	12
Woonstad Zoetermeer	14
Meer sfeer in Zoetermeer	15
De gemeente is er voor haar inwoners.....	16
De veilige stad	17
Diversiteit: allemaal anders.....	18
Voor een bruisend Zoetermeer	19
Ruimte voor kunst en cultuur.....	20
Sport en vrije tijd voor iedereen.....	21
Duurzaam financieel beleid	22
Investeren om te kunnen besparen	23
Slim besparen	23
Inkomsten verhogen	24

Groen voor de toekomst

De groene gemeente is gezond, prettig om in te wonen en energiebewust. In groen kunnen we bewegen of juist ontspannen, sociale contacten opdoen of juist tot rust komen. Groen levert een belangrijke bijdrage aan een goed woon- en vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven. Door meer groen zijn we beter bestand tegen (en beperken we) de klimaatverandering. Groen heeft een enorme waarde, die niet in geld is uit te drukken. In deze tijden van bezuinigingen en financiële krapte durft GroenLinks daarom te kiezen voor echte kwaliteit: 'groene kwaliteit'.

Energie neutraal

Zoetermeer heeft de ambitie om in 2030 CO2-neutraal zijn. Tot nu toe heeft deze ambitie alleen betrekking op gebouwen. Er zijn al veel goede initiatieven, zoals het programma Duurzaam Zoetermeer, dat woningeigenaren stimuleert om hun huizen te isoleren en onlangs heeft de gemeente de intentie uitgesproken om energienotuloze woningen te bouwen in Zoetermeer.

GroenLinks is van mening dat al deze goede ontwikkelingen teniet worden gedaan als Zoetermeer toestaat dat er in de gemeente naar Schaliegas wordt geboord. In Nederland is de discussie rond het winnen van schaliegas actueel. Schaliegas is een fossiele brandstof die met behulp van veel chemicaliën en zeer grote risico's uit de grond wordt gehaald. Geen duurzame energiebron dus en daarom wil GroenLinks Zoetermeer toevoegen aan het lijstje Schaliegasvrije gemeenten.

Bij de ambitie om een CO2-neutrale stad te worden, passen geen fossiele brandstoffen zoals schaliegas

GroenLinks stimuleert liever de ontwikkelingen die er in Zoetermeer zijn om een lokaal energiebedrijf te starten. Een netwerk van ondernemers onderzoekt onder de naam Stichting MVO Zoetermeer de mogelijkheden voor een lokaal duurzaam energiecoöperatie. GroenLinks vindt dat de gemeente dergelijke initiatieven moet stimuleren en ondersteunen. Een energiecoöperatie zorgt voor lokale opwek van schone energie en helpt zoveel mogelijk mensen in Zoetermeer aan zonnepanelen op hun dak, of op het dak van de burens. Een ander voorbeeld is een windmolen-coöperatie, bijvoorbeeld met de buurt. Al deze duurzame energieoplossingen worden waar mogelijk natuurlijk ook toegepast op alle gemeentelijke gebouwen.

Doelstellingen

- Zoetermeer verklaart zich tot schaliegasvrije gemeente;
- Woningcorporaties gaan versneld betere energielabels realiseren voor hun woningen. Sociale huurders besparen hierdoor op de woonlasten;
- Lokale energiecorporaties krijgen steun bij vergunningaanvragen. De gemeente gaat hun creativiteit ondersteunen;
- Het programma Duurzaam Zoetermeer wordt voortgezet. Binnen het programma wordt het organiseren van 'Energy Parties' of vergelijkbare initiatieven gestimuleerd.
- Gemeentelijke gebouwen gebruiken waar mogelijk duurzame energie.

Zoetermeer Schaliegasvrij

In de afgelopen collegeperiode heeft GroenLinks al een aantal keer aandacht gevraagd voor de discussie rondom schaliegas met schriftelijke vragen en een motie. Naast de inzet om Zoetermeer schaliegasvrij te verklaren, maakt GroenLinks zich ook hard om Zoetermeer te laten aansluiten bij het initiatief 'Go fossil free'. Dat betekent dat de gemeente:

- ✓ Geen investeringen meer in fossiele brandstoffen/ industrie;
- ✓ Stoppen met sponsoring en financieringscontracten met fossiele industrie;
- ✓ Voor dagelijkse transacties overstappen naar een bank die niet in de fossiele energie zit;
- ✓ De dialoog aangaan met pensioenfondsen en hen vragen hetzelfde te doen.

Fijn met de fiets!

GroenLinks wil van Zoetermeer een échte wandel- en fietsstad maken. Want wandelen en fietsen zijn goed voor gezondheid en milieu. Het is sportief en ontspannend en de CO₂-uitstoot is nihil. Bovendien leggen voetgangers en fietsers een veel minder groot beslag op de openbare ruimte in de stad: op een enkele parkeerplek voor auto's, kunnen we met gemak meerdere fietsen stallen en zelfs een ruim voetpad is niet zo breed als de gemiddelde autorijbaan.

Allemaal goede redenen dus om vaker te lopen of de (elektrische) fiets te nemen naar school, het werk, de winkel en voor vrije tijd en ontspanning. Voor de grotere afstanden en voor mensen die niet kunnen lopen en fietsen moet het openbaar vervoer een goed alternatief zijn, zodat mensen steeds vaker de auto willen laten staan.

Door voorrang te geven aan voetgangers en fietsers zal het autoverkeer in de stad afnemen. Het overgebleven autoverkeer wil GroenLinks duurzamer maken: met meer hybride en elektrische auto's, minder uitstoot van CO₂ en fijnstof, minder geluidsoverlast en veiligere verkeerssituaties.

Voorbeeld Fietsstad

De gemeente Groningen heeft een proef gedaan met regensensoren in verkeerslichten, waardoor fietsers bij slecht weer nog minder voor het rode licht hoefden te wachten. In de evaluatie schrijft de gemeente Groningen: "De proef met de regensensor heeft de afgelopen maanden veel positieve reacties van fietsers opgeleverd. (...) De regensensor heeft niet geleid tot (veel) langere wachttijden voor de overige verkeersdeelnemers of tot stagnatie".

Voorrang voor voetgangers en fietsers. Een aantrekkelijk openbaar vervoer. De auto als het niet anders kan.

Doelstellingen

- De doorstroming bij verkeerslichten wordt verbeterd, zodat fietsers en voetgangers minder lang hoeven te wachten;
- Op doorgaande fiets- en wandelpaden wordt beter aangegeven hoe we van wijk naar wijk kunnen reizen. Door iedere wijk met een eigen kleur aan te duiden en bij iedere kruising de juiste weg naar die wijk te markeren, kunnen we vlot en veilig doorlopen of fietsen zonder te verdwalen;
- Er zijn voldoende gratis fietsparkeervoorzieningen, waar we de fiets makkelijk en veilig kunnen stallen, zoals bij de Biesiekettes;
- Het netwerk van fiets- en wandelroutes wordt verder uitgebreid en verbeterd, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende soorten gebruikers van de routes;
- In bestemmingsplannen wordt expliciet aandacht besteed aan fietsers en voetgangers zodat gebieden aantrekkelijk en toegankelijk voor fietsers en voetgangers worden ingericht;
- Stads- en streekbussen gaan rijden op aardgas, waterstof of elektriciteit;
- Zoetermeer voelt zich meer dan nu verantwoordelijk voor het OV en kent de mening van haar inwoners. Bij problemen dringt de gemeente aan op oplossingen.
- Er zijn voldoende oplaadpunten voor elektrische auto's.

Van afval naar grondstof

De eerste stap naar een schone stad is om minder afval te produceren. De gemeente geeft hierbij het goede voorbeeld en vermindert steeds verder het eigen volume aan afval door zoveel mogelijk gebruik te maken van duurzame herbruikbare producten. De gemeenteraad heeft al een eerste stap gezet door papierloos te vergaderen. Dit concept kan nog verder worden uitgewerkt.

Repair Café

Afgedankte spullen zijn nog niet meteen afval, vaak kunnen ze nog worden hergebruikt. Een Repair café zorgt ervoor dat de spullen worden opgeknapt en via een ruilwinkel of kringloopwinkel krijgen ze een tweede leven. En als hergebruik echt niet langer mogelijk is, wordt al het afval gescheiden ingezameld, waarbij het principe geldt dat de vervuiler betaalt.

Doelstellingen

- Er zijn voldoende afvalbakken in de openbare ruimte, die op tijd geleegd worden;
- Er zijn voldoende inzamelpunten voor het gescheiden aanbieden van afval;
- De gemeente werkt zoveel mogelijk digitaal en beperkt het papiergebruik. Bij inkoop wordt gelet op overbodig verpakkingsmateriaal;
- Alle herbruikbare afvalstoffen worden gratis ingezameld, huis-aan-huis of via inzamelpunten;
- Drempels om afval gescheiden in te leveren worden zoveel mogelijk weggenomen;
- De gemeente stimuleert het hergebruik van 'oude spullen' in nauwe samenwerking met kringloopwinkels;
- Zoetermeer spant zich in voor een Repair Café, waar mensen hun gebruikte spullen kunnen laten repareren;
- Zoetermeer stimuleert het zelf composteren door het goedkoop verstrekken van compostvaten;
- Voor het weinige restafval dat overblijft wordt een systeem gehanteerd waarbij het loont om minder afval te produceren.

Natuurlijk Zoetermeer

Natuur is van belang voor iedere stad. Bomen, struiken, planten, en allerlei soorten dieren voegen waarde toe aan de stad. Investeren in natuur en groen is investeren in de stad.

Ook voor GroenLinks is het ene groen het andere niet. Alle vormen van groen dragen bij aan biodiversiteit en leefbaarheid, maar de mate waarin verschilt. Mensen in de wijk hebben vooral behoefte aan groen dat er netjes bij staat, terwijl in natuurgebieden juist de natuurlijkheid het meeste gewaardeerd wordt. Voor GroenLinks betekent dit, dat van buurtgroen naar regiogroen het onderhoud minder intensief kan. Het groen in de wijk staat er goed verzorgd bij, terwijl het groen op regioniveau zoveel mogelijk zijn gang moet kunnen gaan.

Natuur en groen dragen -in verschillende mate- bij aan leefbaarheid en biodiversiteit. Beiden zijn van belang!

De echte natuur in Zoetermeer is te vinden in het Buytenpark, het Prielbos en de Benthuizerplas. Drie kleine gebieden echte natuur voor ruim 120.000 inwoners; GroenLinks vindt dat dat veel beter kan. Daarbij wordt het Buytenpark ook nog bedreigd door verschillende initiatieven, waardoor steeds meer natuur in het gedrang komt.

Nieuwe natuur

Volgens GroenLinks heeft Zoetermeer meer natuur nodig. Daarom wil GroenLinks een aantal gebieden de bestemming natuur geven. Met name rondom de Zoetermeerse Plas en bij de Noordhovense Plas zijn gebieden die als natuurgebied bestemd moeten worden. Ten Noordwesten van de Zoetermeerse plas kan het Prielbos verbonden worden met het moerasgebied langs de Broekwegkade. In de vliegerweide ten noorden van de Zoetermeerse Plas is nu een horecabedrijf gepland. Het liefste had GroenLinks gezien dat deze ontwikkeling niet doorgaat, maar niets houdt ons tegen om het restant van de vliegerweide alsnog als natuurgebied te bestemmen. De

aangrenzende rietputten ten noorden van de Noordhovense Plas willen we ook de bestemming natuur geven. GroenLinks zal zich bovendien hard maken voor een zo natuurlijk mogelijke inrichting van de Nieuwe Driemanspolder. GroenLinks wil een veel groter deel van het Westerpark dezelfde bescherming geven als de schapenweide. Het “dunnen” van de bospercelen in het Westerpark willen we definitief een halt toeroepen. Voor de wijk Oosterheem en het VanTuyllpark gaan we kijken wat er nog te redden valt. GroenLinks streeft er naar dat de bereikbaarheid voor gehandicapten gewaarborgd is in alle natuurgebieden.

Voor al deze natuurgebieden geldt voor ons: er wordt alleen ingegrepen als de veiligheid, toegankelijkheid voor gehandicapten of de biodiversiteit dat nodig maakt.

Doelstellingen

- Natuur krijgt meer ruimte, dus meer en grotere gebieden;
- De verbindingen tussen natuur worden verbeterd;
- Natuurgebieden zijn toegankelijk voor iedereen. Daarbij zorgen we ervoor dat verschillende gebruikers (zoals wandelaars en mountainbikers in het Buytenpark) elkaar niet in de weg zitten;
- In Zoetermeer worden uitsluitend gifvrije bestrijdingsmiddelen ingezet. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen wordt tot een minimum beperkt;
- Het bijenprotocol wordt voortgezet en verder uitgewerkt;
- De gemeente stelt een natuur- en milieuvadviseraad in.

Levendig stadsgroen

Stadsgroen is voor GroenLinks het groen waar kinderen ruime speelgelegenheid hebben, honden een plekje hebben om even veilig los te rennen, of groen om op een bankje een boekje te lezen. Dit groen kenmerkt zich als afwisselend natuurlijk tot keurig aangeharkt. De paden zijn goed onderhouden, veilig en overzichtelijk. Bomen kunnen tot volledige wasdom komen. Er is voldoende plek, beschutting en voedsel voor allerlei kleine dieren.

Enge plekken

GroenLinks wil niet dat bomen en struiken gekapt worden omdat ze eng zijn. Mensen voelen zich juist prettiger in een groene omgeving. Andere mensen kunnen wel eng zijn, maar bomen en struiken zijn dat niet. 'Enge' plekken worden op andere manieren prettig gemaakt, zoals met natuurvriendelijke verlichting.

Groene bedrijventerreinen

Omdat mensen zich prettiger voelen in een groene omgeving, wil GroenLinks ook meer stadsgroen op plekken waar veel mensen werken. Desolate bedrijfterreinen, met alleen maar beton en staal, zijn niet meer van deze tijd. In plaats van de leefbaarheid te verlagen, streeft GroenLinks juist naar het verhogen van de leefbaarheid van de bedrijventerreinen. Iedere werknemer zou in de pauze een ommetje door het groen moeten kunnen maken. Daarnaast kunnen de gebouwen nestgelegenheid bieden voor vogels en vleermuizen.

Bloemrijke bermen zijn prachtig om te zien en zijn goed voor veel 'klein leven'.

Overwogen onderhoud

In tijden van crisis is het stadsgroen vaak het kind van de rekening. Het onderhoudsniveau gaat omlaag, zieke bomen worden gekapt en nooit meer vervangen. Inwoners klagen over de slechte kwaliteit van het groen.

Hoewel slecht onderhouden stadsgroen vaak een grotere biodiversiteit heeft, is een slechte waardering van het groen het begin van onverschilligheid richting publiek eigendom en daardoor leefbaarheid en economische prestaties van de stad. GroenLinks kiest er daarom voor om het groen goed te onderhouden, met oog voor natuurlijke kwaliteiten van het groen. Op plekken waar dat kan, wordt minder onderhoud gepleegd. Dit levert niet alleen een besparing op, maar ook meer biodiversiteit en meer groenbeleving.

Wat GroenLinks betreft worden bomen en struiken die gekapt moeten worden, ook allemaal weer vervangen. Door het onderhoud beter te plannen, voorkomen we kaalslag in wijken en parken.

Adoptiegroen

GroenLinks gaat door met het stimuleren van het adoptiegroen. Daarnaast wil GroenLinks dat mensen met voldoende eigen grond ook een compensatieboom of -struik in hun eigen tuin kunnen adopteren als er groen in de buurt dreigt te verdwijnen. De eigenaar van de grond wordt eigenaar van de boom, of struik, en verplicht zich om de boom of struik te onderhouden. Zo wordt het makkelijker om groen op wijkniveau te compenseren.

Doelstellingen

- Enge plekken worden aangepakt, door natuurvriendelijke verlichting;
- De leefbaarheid van bedrijventerreinen wordt verhoogd, door meer groen aan te (laten) leggen;
- Stadsgroen wordt beter onderhouden, met oog voor natuurlijke kwaliteiten. Er wordt altijd een afweging gemaakt tussen veiligheid en natuur;
- De gemeente stimuleert en faciliteert inwoners met adoptiegroen;
- De gemeente kiest zoveel mogelijk voor bloeiende bermen.

Dierenwelzijn

Bij GroenLinks staat respect voor andere belangen dan alleen het eigen belang voorop. Dit geldt in het bijzonder wanneer het gaat om dierenwelzijn. Dieren, zowel huisdieren als in het wild levende dieren, zijn van mensen afhankelijk en deze verantwoordelijkheid moeten we niet te licht opvatten.

Samen zorgen voor dieren

Het welzijn van huisdieren komt de laatste tijd steeds vaker in het gedrang, doordat hun baasjes de kosten voor de voeding en de dierenarts niet meer kunnen betalen. Dit leidt tot volle dierenasielen, dierenartsbezoeken die zo lang worden uitgesteld dat de dieren er (veel) ernstiger aan toe zijn. Er zijn zelfs eigenaren die het besluit (moeten) nemen om hun dier in te laten slapen, omdat ze de kosten voor de verzorging niet meer kunnen opbrengen. GroenLinks vindt dat de gemeente deze dieren en hun baasjes moet helpen, bijvoorbeeld door een vangnetregeling te creëren, waar mensen op terug kunnen vallen als ze niet meer in de noodzakelijke zorg voor hun dier kunnen voorzien.

Dieren hebben recht op een goed leven. Huisdieren krijgen de ruimte en worden goed verzorgd in nood.

Biodiversiteit

Naast gehouden dieren leven er ook veel wilde dieren in Zoetermeer. Ook deze dieren moeten de ruimte krijgen. Binnen de groengebieden moet er gestreefd worden naar zoveel mogelijk natuurlijke biodiversiteit.

Doelstellingen

- Zoetermeer creëert een vangnetregeling voor mensen die door omstandigheden niet in staat zijn voor hun huisdier te zorgen;
- Zoetermeer gaat via haar publieksplein (bijvoorbeeld op de website) adviseren over dierenwelzijn en natuur. Hier kunnen grondbezitters terecht met vragen over natuurbescherming, landschapsbeheer en dierenwelzijn;
- Dierenwelzijn wordt als weigeringsgrond voor het organiseren van grote evenementen opgenomen in de APV. Daarnaast dient in een beleidsnota te worden vastgelegd dat evenementen met wilde dieren in strijd zijn met het welzijn van dieren zoals bedoeld in de bepaling van de APV;
- De gemeente draagt bij aan de jaarlijkse chip-actie voor katten, zodat meer katten terug kunnen naar hun eigenaar;
- In de strijd tegen het zwervkattenprobleem, stimuleert de gemeente katteneigenaren om hun dieren te laten castreren of steriliseren door het geven van voorlichting;
- Bestaande groengebieden worden natuur- en diervriendelijk onderhouden;
- In Zoetermeer is geen ruimte voor bio-industrie en megastallen.

Samenwerken aan een sociale stad

Jong of oud, we willen allemaal ons leven naar eigen inzicht kunnen inrichten, dromen kunnen waarmaken. Iedereen moet kans hebben op werk, een fatsoenlijk inkomen, een betaalbare woning, uitstekend onderwijs en goede zorg. GroenLinks staat voor een overheid die daarvoor de voorwaarden schept.

Mensen met wie het even niet goed gaat, die pech hebben of verkeerde keuzes hebben gemaakt, of gewoon behoefte hebben aan een rustige oude dag, laten we daarbij niet vallen. Ook als je langer aangewezen bent op hulp, moet je de regie over je eigen leven kunnen houden. We willen dat niemand in armoede leeft.

We ondersteunen mensen bij het vinden van betaald werk of een andere maatschappelijke activiteit. Zo stimuleren we dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving en scheppen daarmee waar we maar kunnen de voorwaarden voor een duurzame ontwikkeling van de stedelijke economie.

Samenredzaamheid

GroenLinks gaat er van uit dat ieder mens iets kan en wil, en dat mensen zich verantwoordelijk willen voelen voor elkaar. Het is goed als mensen elkaar ondersteunen en hun zorg en welzijn onderling regelen; dat er een meer zelfredzame, solidaire samenleving ontstaat.

Samenredzaamheid in wijken en buurten, waarbij ook 'zorgvragers' en ouderen een actieve bijdrage kunnen blijven leveren aan de samenleving.

Ook voor zorgprofessionals is dit een belangrijk uitgangspunt. In hun contacten met cliënten is het belangrijk dat zij de juiste houding hebben. Dat zij samen met de zorgvragers zoeken naar de juiste oplossing voor hun problemen.

Creativiteit en keuzes

Samenredzaamheid vraagt om een lokale overheid die investeert om het zelfstandig functioneren van inwoners mogelijk te maken. GroenLinks wil dat de gemeente hierbij creatieve en dappere keuzes maakt. We zoeken naar nieuwe oplossingen, bijvoorbeeld door gerichte hulp, het creëren van ontmoetingsplekken of het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties en mantelzorgers. Maar ook door het aanbieden aan persoonsgebonden budget (PGB), dat mensen in staat stelt hun eigen keuzes te maken.

Betaalbare zorg

De zorgkwaliteit mag niet leiden onder de bezuinigingen van de overheid. Door bij het aanbesteden te letten op prestatie in plaats van op inzet, kan bezuinigd worden, zonder dat dit ten koste gaat van de zorg. Duurzaam gebruik van zorgmiddelen wordt beloond. Dat betekent ook dat er niet zomaar gebruik gemaakt wordt van standaardoplossingen waar gebruikers geen voordeel van hebben. Betaalbare zorg is goed voor de gemeente en de zorgvragers. Waar nodig, vraagt de gemeente een redelijke bijdrage van zorgvragers. Daarnaast neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid om financiële tekorten op te vangen.

Decentralisatie jeugdzorg

De gemeente zal moeten investeren in de jeugdzorg. Ten gevolge van het rijksbeleid wordt de jeugdzorg de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit is een zware verantwoordelijkheid voor de gemeente, want ondanks de bezuinigingen, moet de gemeente in staat zijn deze taak naar behoren uit te voeren. Dat betekent investeren in de eigen deskundigheid en investeren in de organisaties die goed samenwerken om deze taken uit te voeren.

Juiste instelling

Met de juiste instelling, stellen we mensen in staat om hun eigen leven vorm te geven, én moedigen we hen aan om andere mensen te helpen. Zorgprofessionals en vrijwilligers werken daarbij nauw samen, ieder met een eigen taak en verantwoordelijkheid. Dat betekent ook, dat de gemeente adequaat moet reageren wanneer vanuit de samenleving signalen komen dat er mensen in de problemen dreigen te komen. Hiermee kunnen ergere problemen vaak voorkomen worden.

Doelstellingen

- Inwoners, cliënten en cliëntenorganisaties worden actief betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid rond zorg, welzijn en wonen, zodat zij zelf de regie houden. Ze bepalen mee of de verleende zorg voldoende resultaat heeft;
- De gemeente stimuleert mensen die zich gaan en blijven inzetten om anderen te helpen;
- Vrijwilligers en professionals werken nauw samen en vullen elkaar aan;
- Een cliënt krijgt met zo weinig mogelijk verschillende hulpverleners te maken;
- Zolang het medisch en sociaal verantwoord is, kunnen mensen thuis blijven wonen;
- De vergoeding voor de prestaties van de zorgaanbieders, wordt afhankelijk gemaakt van de voor de cliënten bereikte resultaten;
- Het Persoonsgebonden budget (PGB) wordt in stand gehouden en het gebruik daarvan wordt actief ondersteund;
- Besparende innovaties worden zo snel mogelijk doorgevoerd. Kostenbewust gedrag moet lonen;
- Mensen met een bovengemiddelde zorgvraag mogen niet ten onder gaan aan een opeenstapeling van bezuinigingen;
- Iedereen met een rolstoel of rollator kan overal in de gemeente goed komen. Zoetermeer wordt rolstoel-'proof'.

Een goede start

Elk kind verdient een goede start, in een gezonde omgeving en met onderwijs dat achterstanden wegwerkt en talenten ontwikkelt. Die goede start begint al bij de kinderopvang, of voor- en vroegschoolse educatie. GroenLinks wil investeren in jeugd: ze de ruimte geven, met voldoende speel-, sport- en leervoorzieningen. Wij dagen jongeren uit om zich in te zetten voor anderen door ze verantwoordelijkheid te geven.

Leren

GroenLinks gelooft in integrale kindcentra, waar verschillende functies samenkomen, zoals kinderopvang, onderwijs, buitenschoolse opvang, sport en cultuur. Op die manier kan ieder kind gebruik maken van een optimale mix om zijn of haar talenten te ontwikkelen en is opgroeien leuk en leerzaam.

Bij goed onderwijs hoort wat ons betreft ook een zwemdiploma. GroenLinks wil er daarom voor zorgen dat het schoolzwemmen terug komt in het onderwijsprogramma.

Meerpunt

Kinderen en hun ouders bij wie het allemaal niet vanzelf gaat, kunnen terecht bij Meerpunt, het Zoetermeers centrum voor jeugd en gezin. In Meerpunt werken veel maatschappelijke organisaties met de gemeente samen om deze ouders en kinderen op een goede manier weer op weg te helpen. Zo ziet GroenLinks het graag. We willen daarom dit concept verder uitbouwen en optimaliseren. Zo willen we er voor zorgen dat geen enkele jongere voortijdig afhaakt.

Meer leren

Wie niet meer leerplichtig is en géén baan heeft, wordt geholpen om alsnog of opnieuw een zelfstandig bestaan op te bouwen. In de huidige tijd, waarin de werkloosheid hoog is, willen we jongeren stimuleren om zo lang mogelijk door te leren. Daar hebben we voldoende onderwijsvoorzieningen voor nodig. Wij willen de wethouder de opdracht meegeven om meer

hbo-opleidingen en ambachtelijke vakscholen naar Zoetermeer te halen, zodat onze jeugd meer kans maakt op de arbeidsmarkt.

Goed onderwijs is de beste start voor de toekomst. Dat betekent: achterstanden inhalen en het beste uit kinderen halen.

RDM campus

RDM Campus is een locatie voor onderwijs, bedrijven en evenementen op de oude werf van de Rotterdamsche Droogdok Maatschappij (RDM) in Rotterdam. Onder het motto Research, Design & Manufacturing werken onderwijs en bedrijven hier samen aan duurzame en innovatieve oplossingen op het gebied van bouwen, mobiliteit en energie. In dit innovatieve onderwijsconcept werken een mbo-school, hogeschool en het havenbedrijf Rotterdam samen. Op die manier leren scholieren en studenten om samen te werken met andere disciplines en sluit het onderwijs naadloos aan op de arbeidsmarkt.

Bron: <http://www.rdmcampus.nl/>

Doelstellingen

- Jongeren worden door de gemeente actief uitgedaagd om positieve initiatieven te nemen en worden in staat gesteld om hun ideeën uit te voeren;
- GroenLinks zet in op het voorkomen van problemen op latere leeftijd. De gemeente helpt daarom kinderen en jongeren als ze in de problemen dreigen te komen;
- Problemen met hangjongeren lossen we samen met jongeren en omwonenden op;
- Waar mogelijk worden basisscholen kindcentra waar opvang, onderwijs, ondersteuning en vrije tijd samenkomen;
- Samen met het onderwijs biedt de gemeente passende opvoed- en opgroei-ondersteuning aan zorgleerlingen, gezin en docenten;
- Op alle scholen wordt voorlichting gegeven over seksuele diversiteit, pesten, mensenrechten, racisme en discriminatie;
- Jongeren die van school komen en geen baan kunnen vinden, worden gestimuleerd om door te leren;
- De gemeente brengt het bedrijfsleven en de beroepsopleidingen bij elkaar voor een betere afstemming en doorstroming van opleiding naar een baan;
- De maatschappelijke stage blijft in Zoetermeer bestaan.

Iedereen werkt mee aan een duurzame economie

De stijgende werkloosheid baart ons grote zorgen. Het midden- en kleinbedrijf is belangrijk voor de werkgelegenheid en draagt bij aan de leefbaarheid van Zoetermeer. GroenLinks wil samen met lokale ondernemers de uitdaging aangaan om meer werkgelegenheid te creëren, op een duurzame manier.

Want GroenLinks kiest voor een duurzame economie. Dat resulteert in groei op lange termijn. Een economie die draait op innovatie, lange termijn rendement, maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzame werkgelegenheid, recycling van grondstoffen, behoud van leefbaarheid, energiebesparing en duurzame energie.

Werken aan duurzame banen

Als ingezet wordt op energiebesparing en toepassing van duurzame energie, dan levert dat nieuw werk op en tegelijkertijd bespaart dat energiekosten voor inwoners, gemeente en bedrijfsleven. GroenLinks gaat er voor om zulk werk in de eigen stad te houden, want ook dát is duurzaam.

Een aantrekkelijk woon-, leef- en werkklimaat verhoogt de waarde van de stad, verhoogt de productiviteit van de medewerkers, verlaagt het ziekteverzuim, verbetert het vestigingsklimaat en verhoogt de concurrentiekracht van ondernemingen. Dat trekt ondernemingen aan, die voortbestaan net zo belangrijk vinden als winstgevendheid, een lange termijn perspectief hebben, investeren in het eigen personeel, zuinig zijn met grondstoffen en energie. En meer bedrijven in de stad, betekent meer werk voor Zoetermeerse inwoners. Om dat te bevorderen, moet de gemeente kritischer worden met het aantrekken van nieuwe ondernemingen en het uitgeven van haar gronden.

GroenLinks maakt het mogelijk dat iedereen naar eigen kunnen meedoet, op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Want iedereen hoort erbij.

Groene en innovatieve koplopers

De omschakeling naar een duurzame economie is dé uitdaging voor alle ondernemers en bedrijven. GroenLinks wil deze overgang stimuleren: nieuwe, groene en innovatieve koplopers helpen we om hun droom waar te maken. Bestaande ondernemingen die stappen willen zetten in de boven geschetste richting kunnen op onze steun rekenen.

Een duurzame economie vraagt om een duurzame ruimtelijke ordening. In het huidige beleid worden bestemmingsplannen vaak aangepast op verzoek van ondernemers. Een echte visie hierbij ontbreekt. De afwijkingen die veelal zijn bedoeld om de economie te stimuleren, hebben vaak een averechts effect, omdat inwoners, het bedrijfsleven en onze leefomgeving er letterlijk en figuurlijk door in de knel komen. GroenLinks wil toekomstbestendige bestemmingsplannen opstellen, die duidelijkheid en houvast bieden aan inwoners en ondernemers.

Doelstellingen

- De gemeente verbetert groen, natuur- en leefbaarheid. Niet alleen in de wijken en de parken, maar waar het kan, ook op de bedrijventerreinen;
- De gemeente zorgt voor een gunstig vestigingsklimaat van ondernemingen die duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog in het vaandel hebben;
- Bij aanbestedingen krijgen lokale ondernemers een grotere kans om opdrachten te krijgen, doordat de gemeente redelijke eisen stelt aan Social Return on Investment (SROI) en de zogenaamde 'ecological footprint' van de aanbieder duidelijk laat meewegen;
- Ambachtelijke bedrijvigheid aan huis, die niet de leefbaarheid aantast, wordt overal in Zoetermeer mogelijk gemaakt;
- Met elke cliënt van de afdeling Werk, Zorg en Inkomen (WZI) werkt de gemeente samen aan een passende oplossing, op basis van een individuele en respectvolle benadering en waarbij niet alleen gekeken wordt naar algemeen geaccepteerd werk, maar juist naar wat mensen in alle redelijkheid naar vermogen kunnen;
- Zoetermeer werkt samen met ondernemers aan prettige en veilige winkelgebieden;
- De gemeente zet belangrijke stappen om een fairtrade gemeente te worden;
- In het Ondernemershuis staat maatschappelijk verantwoord ondernemen centraal;
- De gemeente zorgt dat ondernemers en buurtbewoners tot gezamenlijke oplossingen komen voor de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de bedrijven;
- De gemeente zorgt voor snellere procedures dankzij betere participatie van belanghebbenden en door ontwikkelingen op controversiële locaties te vermijden;
- Herontwikkeling en renovatie krijgt de voorkeur boven nieuwbouw en uitgifte nieuwe grond;
- De gemeente gaat zich inspannen om het nieuwe winkelen voor alle winkeliers in Zoetermeer mogelijk te maken;
- Inwoners (en ondernemers) die samen een (duurzame) coöperatie oprichten, hebben toegang tot dezelfde faciliteiten als andere ondernemers.

Woonstad Zoetermeer

GroenLinks vindt dat iedereen goed en betaalbaar moet kunnen wonen. We zijn vóór een stad met verschillende typen woningen voor mensen met verschillende woonbehoeften.

Eengezinswoningen, appartementen, ouderenwoningen, jongerenwoningen, centraal wonen en staanplaatsen voor woonwagens; Zoetermeer moet het allemaal bieden in voldoende mate. Ook in tijden van crisis, zoals nu. Met inzet en creativiteit – van burgers, bedrijven en overheid samen – moet het lukken. Vooral het gelijktijdig bestaan van wachtlijsten en leegstand willen we aanpakken. Aan twee punten willen we met voorrang werken: transformatie van kantoren tot jongerenhuisvesting en standplaatsen voor woonwagens.

Met inzet en creativiteit kan iedere Zoetermeerder goed en betaalbaar wonen.

Jongerenhuisvesting in oude kantoren

Leegstaande, of grotendeels leegstaande, kantoren op plekken die goed zijn om te wonen, zoals in het centrum, willen we transformeren tot jongerenhuisvesting. Als het nodig is, moet er een ruilverkaveling komen (simpel gezegd: als er twee half leegstaande kantoren zijn, kan met een ruilverkaveling het ene weer vol komen met kantoren en het andere leeg worden opgeleverd voor transformatie). We organiseren die transformatie bij voorkeur in projecten waarin ook werklozen (jongeren en ouderen) meewerken aan die verbouwing. Zo bouwen ze werkervaring op, en dat is goed. Als het nodig is, moet er een scholingstraject aan gekoppeld worden. De gemeente voert deze projecten niet zelf uit, maar besteedt ze slim aan, bijvoorbeeld met behulp van een concurrentiegerichte dialoog.

Pauszewoningen

GroenLinks vindt dat de gemeente op zijn minst een bemiddelende taak heeft bij het oplossen van woonproblemen in bijzondere situaties. Daarom hebben we de motie gesteund over 'pauszewoningen': betaalbare huisvesting voor mensen die in scheiding liggen en tijdelijk onderdak nodig hebben. Ook voor mensen die uit hun huis moeten omdat ze de hypotheek niet meer kunnen betalen, bijvoorbeeld omdat ze hun baan kwijt zijn, moet een passende oplossing gevonden worden. Dergelijke taken liggen volgens GroenLinks vooral bij de woningcorporaties, maar de gemeente kan hierbij zeker helpen en ondersteunen.

Doelstellingen

- De wachtlijsten voor sociale huurwoningen worden zo snel mogelijk weggewerkt;
- De gemeente steunt starters op de woningmarkt. De starterslening blijft bestaan;
- De gemeente werkt samen met woningbouwcorporaties om tot voldoende sociale huur- en koopwoningen te komen in gemêleerde wijken;
- De gemeente maakt afspraken met woningcorporaties om woningen voor 2020 naar gemiddeld energielabel B te krijgen. Sociale huurders besparen hierdoor op de woonlasten.

Meer sfeer in Zoetermeer

GroenLinks wil dat iedereen zich veilig en vrij voelt in Zoetermeer. Zoetermeer is een open en bruisende stad waar genoeg te doen is, voor jong en oud. Van een bruisende horeca tot beeldende kunst, en van sport tot amateurtoneel. Discriminatie wordt niet getolereerd in Zoetermeer. Daarom pakken we discriminatie aan in onze gemeente en zetten we ons in voor meer verdraagzaamheid. Een open gemeente is er voor haar inwoners. De betrokkenheid bij de 'publieke zaak' vergt meer dan eens in de vier jaar stemmen. Inwoners moeten altijd en tijdig kunnen meepraten over beslissingen over hun woonomgeving en dan ook daadwerkelijk invloed hebben: 'Beginspaak'. Samen met bewoners zoeken we naar de meest geschikte vorm. Daarbij moet altijd helder zijn wie waarvoor verantwoordelijk is.

De gemeente is er voor haar inwoners

In Zoetermeer moeten inwoners centraal staan. Zij moeten blij kunnen zijn om in Zoetermeer te wonen en waardering krijgen voor hun betrokkenheid en vrijwilligerswerk. De gemeente moet hier zorg voor dragen door de juiste dienstverlening te bieden. Daarnaast luistert de gemeente actief naar haar burgers en telt elke stem even zwaar. Om dit mogelijk te maken is het essentieel dat de gemeente zelf goed functioneert. Het is belangrijk dat de gemeente zelf transparant, integer en efficiënt werkt. Hierbij wordt samenwerking met andere gemeentes gezocht. Tevreden ambtenaren zijn nodig om tot een goed resultaat te komen.

GroenLinks wil zorgen dat de inwoners blij zijn met hun gemeente. Dat ze actief betrokken zijn en kunnen meepraten.

Beginspraak

De afgelopen tijd zijn er een aantal voorbeelden geweest waarbij de betrokkenheid van inwoners niet optimaal is benut, zoals bij de ontwikkelingen in het Buytenpark of de moskee in Seghwaert. Betrokkenheid moet niet voortkomen uit frustratie, maar vooral positieve energie opleveren en betere plannen.

De essentie van beginspraak is dat de gemeente de betrokkenheid van inwoners ziet als iets waardevols. Waar we moeite voor willen doen om het te stimuleren. Door goede en begrijpelijke voorlichting, door duidelijk taalgebruik in correspondentie en door inwoners op weg te helpen als zij met een probleem of een idee bij de gemeente komen.

Het organiseren van goede participatie is een hele kunst. Een kunst die Zoetermeer nog onvoldoende beheerst. Bij goede participatie hebben burgers echt iets te kiezen en worden ze goed geïnformeerd (en voelen ze dat ook zo). Goede participatie heeft een hoog democratisch gehalte; de mensen die het hardste roepen, krijgen dus niet per se hun zin, maar voelen zich wel gehoord. De gemeente streeft actief naar oplossingen die een goede afweging zijn van individuele belangen en het belang van de samenleving.

Doelstellingen

- Inwoners en betrokken organisaties worden in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij grote en kleine veranderingen in hun woonomgeving en altijd (online en via huis-aan-huis-krant) op de hoogte gesteld van nieuwe ontwikkelingen;
- Het college doet bij nieuwe voorstellen een duidelijk voorstel (in een startnotitie) voor de manier waarop de participatie vorm krijgt. Het uitgangspunt is een zo groot mogelijke invloed van inwoners: co-creatie;
- Meepraten en invloed uitoefenen begint in de wijken met wijkraden, die gevraagd en ongevraagd advies kunnen geven, de gemeente voert "beginspraak" in waarbij inwoners vanaf het prilleste begin kunnen meedenken en –praten;
- De gemeente gaat zich in de verantwoording van het beleid meer richten op de inwoners. Zij hebben recht om te weten of gemeenschapsgeld goed besteed wordt;
- Politici en ambtenaren leggen geregeld werkbezoeken af om te weten wat er leeft en hoe het er aan toe gaat in een organisatie of onderneming in Zoetermeer;
- Er komt een jaarlijks tevredenheidsonderzoek onder de medewerkers van de gemeentelijke organisatie.

De veilige stad

Zoetermeer kan alleen een open gemeente zijn als het veilig is. Het gaat niet alleen om objectieve veiligheid, maar ook om hoe veilig mensen zich voelen. De veiligheid op straat en de leefbaarheid van de buurt is gebaat bij daadkrachtig optreden tegen criminaliteit. Maar we steunen geen initiatieven die het gevoel van onveiligheid vergroten.

Het is ontoelaatbaar dat inwoners onveilig zijn of zich onveilig voelen in hun eigen omgeving, worden weggepest of mishandeld. Straffen kan dus nodig zijn, maar voor GroenLinks is dat nooit het hele verhaal. Beter is het voorkómen van criminaliteit; daar willen we veel meer aandacht voor. Wat GroenLinks betreft zijn we daar ook met zijn allen verantwoordelijk voor. Bewoners kunnen helpen een veilige sfeer te maken en te behouden; samen met politie en toezichthouders die weten wat er speelt en ingrijpen waar het misgaat.

Met elkaar zorgen we voor de veiligheid in onze woon- en leefomgeving. Daarbij is de aandacht voor preventie (voorkomen) van criminaliteit altijd in balans met repressie (aanpakken).

Meldpunt vuurwerkoverlast

"Sommige tradities moet je in stand houden, anderen verdienen het om gemoderniseerd te worden," zei burgemeester Aboutaleb van Rotterdam over de vuurwerktraditie. In maart 2013 boden GroenLinks-fracties, waaronder Zoetermeer, een rapport aan over de afgelopen jaarwisseling aan de burgemeesters van Den Haag en Rotterdam. Van de ruim 80.000 klachten die binnenkwamen op www.vuurwerkoverlast.nl waren er 1066 uit Zoetermeer. De klachten uit Zoetermeer gingen vooral over harde knallen, te vroeg afgestoken vuurwerk waardoor mensen niet konden slapen en angstige huisdieren. Ook was er flinke schade aan gebouwen en de openbare ruimte. GroenLinks pleit daarom voor een stadsvuurwerk voor alle inwoners.

Doelstellingen

- Voorkomen is beter dan genezen. Bij elk veiligheidsprobleem wordt gezocht naar een duurzame oplossing, waarbij zowel slachtoffer als dader het meest geholpen zijn. GroenLinks kiest voor eerder voor preventie dan repressie;
- Oud en Nieuw moet weer een feest worden in Zoetermeer. Zowel mens als dier heeft veel last van vuurwerk. Daarom pleit GroenLinks voor een groot stadsvuurwerk en een beperking van het afsteken van (knal-) vuurwerk. Er wordt beter gehandhaafd op te vroeg afsteken van vuurwerk;
- Bij problemen in de buurt wordt een beroep gedaan op Buurtbemiddeling. Speciale aandacht is er voor jongeren: waar jongeren zijn betrokken bij conflicten, worden ze ook betrokken bij de oplossing;
- GroenLinks Zoetermeer is niet voor cameratoezicht, mosquito's, preventief fouilleren, gebiedsontzeggingen en samscholingsverboden. Deze middelen moeten alleen onder strenge voorwaarden worden toegepast en alleen in situaties waarin niets anders helpt (zoals preventie of de aanpak van onderliggende problemen);
- Voor elke wijk wordt een wijkveiligheidsplan opgenomen in het wijkontwikkelingsplan. Samen met bewoners, politie, instellingen, bedrijven en gemeente worden onveilige punten gesignaleerd en duurzame oplossingen gezocht;
- Huiselijk geweld tegen vrouwen, mannen, kinderen en ouderen wordt aangepakt;

- De legitimatieplicht bij coffeeshops om te laten zien dat je Nederlander bent, heeft in Zoetermeer een lage prioriteit. GroenLinks wil dat er onderzocht wordt hoe een gemeentelijke wietteelt illegale wietplantages (bijvoorbeeld in woningen waar ze grote risico's opleveren) kan vervangen en zo criminaliteit kan tegengaan;
- Inbraakpreventie is belangrijk: alle woningen gaan voldoen aan het politiekeurmerk Veilig Wonen;
- Met horecaondernemers maakt de gemeente afspraken over veilig uitgaan. Met de belangen van buurtbewoners wordt rekening gehouden;
- De inwoners van Zoetermeer moeten er op kunnen vertrouwen dat zij zo min mogelijk ongewenst door de overheid in hun privacy worden aangetast. GroenLinks is daarom kritisch over de inzet van zogenaamde 'drones'.

Diversiteit: allemaal anders

GroenLinks streeft naar gelijkwaardigheid, zonder daarbij de waardevolle diversiteit van onze samenleving te verliezen. In de praktijk is er helaas te vaak sprake van achterstelling en discriminatie op basis van afkomst, leeftijd, geslacht, beperking, geloof of seksuele voorkeur. Sommigen gaan gebukt onder grote sociale druk en controle van zeer gesloten culturele gemeenschappen. Deze controle of druk belemmeren participeren in de samenleving als geheel. Anderen worden belemmerd door armoede en sociale achterstand. GroenLinks vindt niet dat vrijheid iets is voor de elite, de 'happy few'. Daarom zetten wij ons in voor de gelijkwaardigheid van mensen, zodat iedereen de kans krijgt om zichzelf te zijn.

De gemeente draagt bij aan het thuisgevoel van iedereen in Zoetermeer, ongeacht afkomst, geslacht, beperking, geloof of seksuele voorkeur.

Doelstellingen

- De burgemeester wordt verantwoordelijk voor het diversiteits-, emancipatie-, en discriminatiebeleid. De burgemeester is het beste in staat om zo'n verbindende rol in de gemeente te spelen;
- De gemeente organiseert minimaal één keer per jaar een groot evenement over seksuele diversiteit;
- De gemeente streeft naar een personeelsbestand dat een afspiegeling is van de lokale samenleving. Het personeelsbestand bestaat voor minimaal 5% uit mensen met een arbeidshandicap of een afstand tot de arbeidsmarkt;
- Als discriminatie wordt geconstateerd, kunnen vergunningen worden ingetrokken, subsidierelaties stopgezet en worden geen gemeentelijke faciliteiten meer aangeboden. De gemeente geeft alleen opdrachten of subsidie aan instellingen die niet discrimineren en alle organisaties en instellingen die subsidie ontvangen, dienen een actief beleid op anti-discriminatie te voeren;
- De gemeente zorgt voor voldoende taallessen voor inburgeringsplichtigen en inburgeringsbehoeftigen, waar mensen die niet zelf kunnen betalen draagt de gemeente hieraan bij;

- Vooral allochtone minderheden zijn vaak georganiseerd in zogeheten 'zelforganisaties'. Als minderheden problemen zelf kunnen signaleren en oplossen is dat het beste. GroenLinks laat hen daarbij niet aan hun lot over, maar ondersteunt ze waar nodig om hun eigen verantwoordelijkheid te pakken;
- Pesten komt overal in de samenleving voor en schaadt zelfontwikkeling en zelfrespect van mensen vaak onherstelbaar. Bedrijven worden gestimuleerd een vertrouwenspersoon te hebben bij wie pesten door collega's kan worden aangekaart. Op scholen worden bewezen effectieve methoden ingevoerd en er komt aandacht voor leraren om pesten te leren herkennen;
- Voor elke levensbeschouwelijke of religieuze organisatie is er ruimte om een eigen gebouw te hebben om samen te kunnen komen;
- In een jaarlijks rondetafelgesprek met de religieuze en levensbeschouwelijke organisaties kan de gemeente schuulpunten bespreken en afspraken maken over publieke activiteiten waardoor men meer van elkaar te weten komt en vooroordelen op het gebied van levensbeschouwing kunnen verminderen.

Voor een bruisend Zoetermeer

Binnen Zoetermeer zijn er een hoop gezellige plekken te vinden, zoals bioscoop, theater en een poppodium. Toch constateert GroenLinks net als veel inwoners dat het in Zoetermeer ontbreekt aan sfeer en gezelligheid. Een bruisende binnenstad, waar mensen graag zijn, draagt bij aan de leefbaarheid in de stad. Bovendien is het goed voor de economie en de werkgelegenheid.

Het Stadshart, de Dorpsstraat en de wijken dienen een ontmoetingsplek te zijn voor mensen en een plek te zijn waar ze graag komen. Ook jongeren moeten hun weg naar het centrum kunnen vinden. Hiervoor willen we meer horecagelegenheden realiseren in Zoetermeer. Tot slot zou er voldoende ruimte moeten zijn voor sociale restaurants in de wijken, waar mensen tegen een betaalbare prijs kennis kunnen maken met gerechten uit andere delen van de wereld.

Bruisprijs

Tijdens het voorjaarsdebat 2013 heeft de Raad een motie van GroenLinks aangenomen om jaarlijks een prijs uit te reiken aan het voorstel of initiatief (bestaand of nog in planvorm) dat het meest heeft bijgedragen aan de bruis in Zoetermeer.

Zoetermeer moet bruisen voor jong en oud. GroenLinks wil het Stadshart en Dorpsstraat een feest maken voor iedereen!

Doelstellingen

- Het Stadhuisplein wordt een plein vol met terrasjes en restaurants. De Jongerenambassadeurs krijgen hierbij een belangrijke adviserende rol;
- Ondernemers krijgen meer ruimte en vrijheid om horecagelegenheden te openen, zolang dit op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde manier gebeurt en in overleg met omwonenden;
- Bij het organiseren van feesten, zoals het nieuwjaarsfeest voor jongeren, zoekt de gemeente meer samenwerking met (horeca)ondernemers;
- Er komen meer sociale restaurants in de wijken en de gemeente stimuleert de komst van biologische en vegetarische restaurants zodat er meer diversiteit komt in het aanbod;
- De gemeente moet actief zijn om evenementen aan zich te binden en stelt hiervoor ruimte beschikbaar, zoals het braakliggende terrein tegenover de bioscoop;
- Evenementen zijn voor iedereen toegankelijk en hebben een open uitstraling.

Ruimte voor kunst en cultuur

Laat de crisis onze kunst niet verschromen! We willen het lokale potentieel van kunstenaars en creatieve inwoners optimaal benutten om Zoetermeer bruisender en levendiger te maken: met een divers aanbod van hoge kwaliteit voor iedereen.

Door amateurkunst te blijven promoten, stimuleren we de creativiteit van mensen. En die creativiteit hebben we hard nodig in deze economisch zware tijden. Samen moeten we zoeken naar nieuwe, creatieve oplossingen, bijvoorbeeld om de zorg betaalbaar te houden of om werkgelegenheid te creëren.

Zoetermeer heeft veel ruimte voor kunst en cultuur: We willen de crisis onze kunst en cultuur niet laten verschromen. Creativiteit moet juist alle ruimte krijgen.

In een tijd van teruglopende financiën zijn inventieve manieren nodig om met beperkte middelen zoveel mogelijk creativiteit te stimuleren. Het accent komt meer te liggen op faciliteren en maatwerk. Dat hoeft niet altijd veel geld te kosten: denk aan het verlenen van een vergunning, een opstartsubsidie of een goedkope oefenruimte.

Steeds vaker worden culturele evenementen door middel van crowdfunding gefinancierd. GroenLinks wil dat stimuleren, omdat deze evenementen voorzien in een behoefte. En op die manier kunnen er meer culturele activiteiten worden georganiseerd.

Doelstellingen

- In het stedelijk cultureel centrum komen verschillende culturele functies samen: de Bibliotheek werkt samen met verschillende samenwerkingspartners, zoals het Stedelijk Museum. Het Stadsforum wordt een ontmoetingsplaats op het terrein van kunst en cultuur, met ruimte voor debat en themaweken, waaronder bijvoorbeeld jongeren, milieu en natuur in de stad, diversiteit, etc;
- Het lokale cultuuraanbod wordt beter op elkaar afgestemd en gepromoot zodat meer mensen er van kunnen genieten, bijvoorbeeld door een 'cultuurmakelaar';
- GroenLinks gaat voor een sterke lokale omroep (tv en radio) en faciliteert deze waar mogelijk;
- Kunst wordt vanuit de 1%-regeling ingezet op plekken waar ruimtelijke ontwikkeling (door de crisis) stil komt te liggen, om verloedering tegen te gaan;
- Samen met inwoners kiezen we voor meer kunst in de openbare ruimte. Een kunstankoopcommissie adviseert het college over de aankoop van kunst voor de stad;
- De sociale dienst houdt rekening met de specifieke behoeften van beginnende kunstenaars;
- Cultuur is voor iedereen: de sport- en cultuurcheque wordt voortgezet, zodat kinderen uit armere gezinnen in staat zijn om bijvoorbeeld dans-, theater- of muzikales te nemen;
- Waardevolle gebouwen, interieurs en landschapselementen worden beschermd.
- De gemeente steunt de plaatselijke historische vereniging en maakt actief gebruik van haar kennis;
- Culturele instellingen, zoals het Stadstheater, bieden onverkochte kaarten kosteloos aan mensen met een Zoetermeerpas aan.

Sport en vrije tijd voor iedereen

In een hectische samenleving waarin veel van ons gevraagd wordt, is het belangrijk dat er ruimte blijft voor sport en vrije tijd. Kinderen hebben behoefte om na een dag leren hun energie kwijt te kunnen, maar ook ouderen willen in beweging blijven. GroenLinks wil dit stimuleren, want sporten is gezond. Sport zorgt voor de broodnodige sociale cohesie en brengt kinderen normen en waarden bij.

Sport legt de basis voor een succesvolle samenleving, het zorgt voor sociale cohesie, gezonde inwoners en normen en waarden bij mensen. Daarom investeert GroenLinks in sport!

Om dit voor elkaar te krijgen is het belangrijk dat de juiste faciliteiten aanwezig zijn. Hierbij willen we geen geld steken in dure centra als Dutch Water Dreams, maar besteden we geld aan onze eigen voorzieningen die er top uit moeten zien. Maar ook andere vormen van ontspanning krijgen alle ruimte. Voorzieningen worden niet alleen aangeboden in wijken waar het slecht gaat, maar juist ook in voorbeeldwijken.

Doelstellingen

- De Zoetermeerpas blijft bestaan en wordt uitgebreid voor alle minima met een inkomen tot 130 % van de bijstandsnorm. Bovendien moeten gezinnen die moeilijk rond kunnen komen op basis van noodzakelijke uitgaven, ook gebruik kunnen maken van de Zoetermeerpas;
- Het achterstallig onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt weggewerkt, zodat iedereen veilig en gezond kan bewegen. Belangrijk is dat de hoofdgebruikers van de accommodaties hierbij betrokken worden;
- Het investeringsfonds krijgt meer bekendheid, zodat meer sportverenigingen gebruik kunnen maken van een investeringsimpuls;
- De samenwerking tussen sportverenigingen onderling en met bijvoorbeeld het onderwijs, de naschoolse opvang, fitnesscentra en zorginstellingen wordt gestimuleerd;
- Er komen meer sportmogelijkheden voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking. Bestaande locaties worden geschikt gemaakt voor deze groep;
- Sportverenigingen worden ondersteund bij het professionaliseren van hun clubmanagement om zo de bestuurskracht te vergroten;
- Op de Vrije Tijds Centra, wijktuinen en stadsboerderijen wordt niet verder bezuinigd. Maar ook grote evenementen als Speelmeer blijven in hun huidige vorm bestaan;
- Er komen meer combinatiefunctionarissen. Zij kunnen de ideale verbinding maken tussen de professionalisering van sport op school en op de verenigingen;
- Er komen meer play courts, zoals de Richard Krajicek playground in Palenstein;
- De gemeente helpt verenigingen bij de aanpak van geweld op de sportvelden;
- Er komt een groot jaarlijk sportevenement in Zoetermeer, zoals een Zoetermeerse City Run, geïnitieerd door de gemeente in samenwerking met sportorganisaties in de stad;
- Er worden meer routes aangelegd waar mensen veilig kunnen skaten, fietsen en hardlopen.

Duurzaam financieel beleid

In de huidige economische situatie worden gemeente gedwongen om keuzes te maken. Er is geen geld meer om op dezelfde manier te blijven werken. Door decentralisaties komen er extra verantwoordelijkheden naar de gemeente en minder geld. In een participatiesamenleving legt de overheid ook steeds meer verantwoordelijkheden neer bij de mensen zelf. Deze ontwikkelingen bieden kansen, mits de goede keuzes worden gemaakt.

GroenLinks kiest voor preventie, want voorkomen is beter dan genezen. Dat is niet alleen goed voor de mensen, het is vaak ook goedkoper.

En GroenLinks kiest er voor om de gebruiker te laten betalen. Dat is wel zo eerlijk. Dat geldt zowel voor bedrijven die het milieu belasten, als voor inwoners die gebruik maken van voorzieningen.

Bij het betalen van voorzieningen houden we wel rekening met draagkracht: de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Dat is solidair. Door te sterk te snijden in voorzieningen, lopen de kosten alleen maar op.

Door te kijken naar de effecten op lange termijn, ontstaat een duurzaam financieel beleid, die de gemeente in staat stelt, zich voor haar inwoners te blijven inzetten. GroenLinks kijkt daarbij zowel naar mogelijkheden om uitgaven te beperken als om de inkomsten te vergroten.

Investeren om te kunnen besparen

De afgelopen jaren was het beleid van de gemeente gericht op bezuinigen, door te snijden in voorzieningen, in plaats van op het verhogen van de lasten. Maar uiteindelijk betalen inwoners hiervan toch de prijs. Bijvoorbeeld door een hogere eigen bijdrage voor mensen die afhankelijk zijn van zorg. Het stoppen met een voorziening leidt vaak tot werkloosheid en inkomensverlies. Bezuinigingen gaan daarbij vaak (ook) ten koste van de leefomgeving. De effecten op de leefomgeving vinden we niet terug in de begroting van een gemeente, maar de lasten daarvan zijn wel aanwezig. Deze lasten dragen bijvoorbeeld al jaren bij aan de steeds groeiende kosten voor de gezondheidszorg.

Daarom kiest GroenLinks voor preventie. Soms moet je investeren om te kunnen besparen. Bijvoorbeeld door nu het Stadhuis te renoveren: dat levert aan de ene kant werkgelegenheid op, dus minder kosten voor uitkeringen en aan de andere een aanzienlijke besparing op energiekosten. Bovendien draagt het bij aan de doelstellingen op gebied van CO2-uitstoot. En de investeringen in een groene en leefbare stad dragen bij aan een betere gezondheid en veiligheidsgevoel, zodat we ook de zorg- en veiligheidskosten in de hand kunnen houden.

Slim besparen

Met alleen investeren komen we er niet. Want er moet wel geld overblijven om te kunnen investeren. Daarom is het belangrijk dat de gemeente eerst zelf de zaken goed op orde heeft. Er zijn veel zaken die beter kunnen en beter moeten. Door efficiënt en effectief te werken, kan geld bespaard worden.

Contractmanagement

Dankzij een motie van GroenLinks is duidelijk geworden dat het contractmanagement van de gemeente niet op orde is. Verbeteringen moeten worden ingezet om verspilling van publieke middelen in de toekomst te vermijden.

Risico-inschatting

Door een betere risico-inschatting kunnen kosten bespaard worden. Nu worden vaak nog projecten bekostigd met toekomstige inkomsten. Als die inkomsten niet gerealiseerd worden, betekent dit een extra last op de gemeentebegroting. En als Beginspraak niet goed wordt uitgevoerd, leidt dit tot kostbare juridische trajecten voor het behandelen van klachten en bezwaarschriften. Door deze risico's in kaart te brengen, kan tijdig actie worden ondernomen en kunnen onnodige kosten worden voorkomen.

Transparante besluiten

Bestemmingsplannen scheppen duidelijkheid welke ontwikkelingen wel en niet kunnen op het grondgebied van de gemeente. Als de bestemmingsplannen goed doordacht zijn, dan zijn er niet zoveel bestemmingswijzigingen nodig. Met name de ingrijpende veranderingen, waar sterk tegengestelde belangen een rol spelen, veroorzaken dan verspilling, omdat onder druk van de inwoners van de gemeenteraad allerlei aanvullende maatregelen getroffen moeten worden om het plan door te laten gaan. Daarom pleit GroenLinks voor duidelijke spelregels als het gaat om tussentijdse bestemmingsplanwijzigingen, waarbij uiteraard kleine wijzigingen van technische aard gewoon door moeten gaan.

Betrokken ambtenaren

Bezuinigen op het ambtelijke apparaat is altijd erg populair, maar GroenLinks vindt dat geredeneerd moet worden vanuit de taken waar de gemeente verantwoordelijk voor is en vervolgens dat die taken naar behoren en zo efficiënt mogelijk moeten worden uitgevoerd. Krimpen van het personeelsbestand en vervolgens personeel moeten inhuren om hetzelfde werk te laten doen is geen besparing.

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie ten opzichte van het bedrijfsleven om verspilling van geld, tijd, energie en talent tegen te gaan. Vasthouden van kennis en vaardigheden is van groot belang voor toekomstige economische ontwikkeling van de stad. Daarom kiest GroenLinks voor een stabiel ambtenarenapparaat, in plaats de inhuur van veel dure externe medewerkers. De vaste medewerkers kennen de organisatie, de stad en de inwoners en kunnen hun talent optimaal inzetten voor de Zoetermeerse samenleving.

Want wat de politiek ook roept en wil, het zijn de ambtenaren die deze veranderingen waar moeten maken. De genoemde veranderingen vereisen een cultuurverandering. Het management daagt het personeel uit om het belang van de inwoners te laten prevaleren boven het realiseren van het (politieke) project van de wethouder. Niet te denken in juridische bescherming van de gemeentelijke organisatie, maar juist in duurzame oplossingen voor de inwoners.

Samenwerking met andere gemeenten

Er komt de komende periode veel op de gemeentes af. Hoe groot of klein een gemeente ook is, elke gemeente moet (wettelijk) dezelfde taken kunnen uitvoeren. Maar niet elke gemeente kan alles zelf. Waar dat efficiënter is, moet op bepaalde terreinen samenwerking met andere gemeentes worden gezocht. GroenLinks ziet deze samenwerking dan vooral op gebied van interne processen. Door te besparen op de interne processen komt meer ruimte voor een verbetering van de dienstverlening. Een inwoner van Zoetermeer wordt altijd geholpen door een ambtenaar van de eigen gemeente.

Concurrentiegerichte dialoog

Door meer gebruik te maken van innovatieve aanbestedingsprocedures kunnen betere prestaties worden afgedwongen voor minder geld. De concurrentiegerichte dialoog is daar een goed voorbeeld van. Daarbij wordt op voorhand het beschikbare budget kenbaar gemaakt en worden aanbiedende partijen uitgedaagd om zoveel mogelijk waar voor het geld te bieden. Daarbij wordt onder andere rekening gehouden met Social Return on Investment (SROI) en ecologische footprint.

Inkomsten verhogen

Besparen op kosten is niet het enige middel van de gemeente om te komen tot een sluitende begroting. Naast kostenbesparingen staat het verhogen van de inkomsten. De gemeente heeft weliswaar weinig vrijheid om extra inkomsten te genereren, maar er zijn wel mogelijkheden die GroenLinks graag wil benutten.

Subsidioloog

Voor de bekostiging van projecten kan de gemeente gebruik maken van subsidies. Er zijn veel verschillende subsidiemogelijkheden die door verschillende instanties worden aangeboden. Om optimaal gebruik te maken van al deze mogelijkheden wil GroenLinks dat de gemeente een subsidioloog aanneemt. Deze expert kent de weg naar de verschillende instanties en helpt de projectmedewerkers met de voorbereiding van de subsidieaanvraag. Een goede subsidioloog verdient zichzelf in no time terug.

Kostendekkende leges en heffingen

Vanuit het perspectief van lasten eerlijk verdelen, wil GroenLinks de leges, die de gemeente voor haar diensten vraagt, zoveel mogelijk kostendekkend maken. Dat doen we op twee manieren. We organiseren onze processen slimmer zodat de leges omlaag kunnen. GroenLinks vindt in dat verband ook dat het taboe op het denken over andere vormen van afvalstoffenheffing in relatie tot de afvalstoffenverwerking van tafel moet. Er zijn genoeg voorbeelden dat het op die manier goedkoper en beter kan.

Aan de andere kant worden leges stapsgewijs verhoogd totdat ze kostendekkend zijn. De leges waar ieder huishouden aan gebonden is, zijn voor een belangrijk deel al kostendekkend en zullen we, afgezien van de al afgesproken stijging van de rioolheffing, met rust laten. Besparingen op deze diensten vloeien daarmee rechtstreeks terug in de portemonnee van de inwoners.

Vrijwillige bestemmingsbelasting

Niet alleen in de Verenigde Staten, maar ook in Nederland zijn er rijke mensen die vrijwillig extra belasting willen betalen. Op dit moment is dat in Nederland niet mogelijk. GroenLinks wil het mogelijk maken dat inwoners vrijwillig een extra bijdrage leveren. Zij kunnen dan aangeven welk programma van de gemeentebegroting zij willen steunen. Hiermee krijgen ze geen extra invloed op het beleid van de gemeente, maar kunnen ze er wel voor zorgen dat het geld op een goede manier wordt uitgegeven.

Eigen bijdrage naar draagkracht

Om de voorzieningen betaalbaar te houden, wordt aan gebruikers van voorzieningen een eigen bijdrage naar draagkracht gevraagd. Het is eerlijk dat mensen die voorzieningen gebruiken, meebetalen aan de kosten. Maar dit mag er nooit toe leiden, dat zij door gebrek aan financiële middelen worden uitgesloten van hulp.

Lokale belastingen

Voor GroenLinks is het verhogen van de lokale belastingen – waarvan de OZB de belangrijkste is – niet de eerste keus. De samenleving staat al genoeg onder druk. Aan de andere kant wil GroenLinks hier ook geen taboe van maken. Als het krampachtig gelijk houden van de lokale belastingen er toe leidt dat hoofdzakelijk kwetsbare groepen de prijs voor de crisis moeten betalen dan worden de lasten niet eerlijk verdeeld en moet hierover discussie mogelijk zijn.

Zoetermeer heeft al jaren een zogenaamde Leisure-ambitie. Deze voorzieningen mikken op een regionale en soms zelfs bovenregionale doelgroep. Zoetermeer onderhoudt en verbetert de infrastructuur in de stad, die ook door de bezoekers van deze instellingen worden benut. GroenLinks vindt dat van de bezoekers van de Leisure-instellingen een zogenaamde gemakkelijheidsbelasting of -retributie gevraagd mag worden.